

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/63/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6714206849
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jaroslav Mikulaj
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6714206849.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jaroslava Mikulaja a sudcov JUDr. Jaroslava Galla a JUDr. Klaudie Koskovej, v právnej veci navrhovateľky N. V., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom J. XXXX, zast. advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Kuzmányho 29, IČO: 47 234 466, proti odporcovi POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, o zaplatenie 422 € s prísl., na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Zvolen zo dňa 04. 12. 2014, č. k.: 6 C/79/2014-77, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd návrh navrhovateľa nezamietol, odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľka sa domáhala zaplatenia sumy 422 € s úrokom z omeškania od 10. 05. 2014 z tejto sumy do zaplatenia. Odporca žiadal návrh zamietnuť.

Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že navrhovateľka s odporcom uzavrela zmluvu o úvere dňa 24. 02. 2009, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 350 € s tým, že navrhovateľka sa zaviazala odporcovi zaplatiť túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 346 € v 12 mesačných splátkach po 58 € od 20. 03. 2009. Z výpisu splátok a pokút k číslu zmluvy 6116127 s aktuálnym stavom ku dňu 12. 07. 2010 mal preukázané, že odporkyňa realizovala poslednú platbu dňa 12. 07. 2010.

Súd k tvrdeniu o údajnom úmyselnom konaní odporcu uviedol, že už v roku 2010 verejne v médiách bol známy problém spotrebiteľa, a to v tak širokom rozmere, že o správaní nebankových inštitúcií navrhovateľka určite musela, mohla vedieť. Súd mal za to, že subjektívna lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia začala navrhovateľke plynúť dňa 13. 07. 2010, táto uplynula 13. 07. 2012, pričom návrh bol na súd doručený dňa 14. 05. 2014.

Ak navrhovateľka tvrdila, že je potrebné vychádzať z 10 ročnej objektívnej premlčacej lehoty, súd dospel k záveru, že toto tvrdenie nie je ničím právne podložené, pretože úmysel priamy alebo nepriamy by navrhovateľka musela v konaní jednoznačne preukázať, čo sa nestalo. Odporca podľa výpisu z obchodného registra mal v čase uzavretia zmluvy s odporkyňou ako výkon svojej činnosti poskytovanie spotrebiteľských úverov, ktoré vykonával prostredníctvom svojich zástupcov. Súd prihliadol na námietku premlčania vznesenú odporcom a návrh zamietol, pričom sa ďalej bližšie nezaoberal právnym zdôvodnením žaloby navrhovateľky, teda neskúmal, či zmluva bola platná alebo neplatná.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.. Súd na zistený skutkový stav aplikoval § § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie navrhovateľka. Rozsudok okresného súdu žiadala zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, resp. ho zmeniť a návrhu vyhovieť. Odvolanie odôvodnila ustanovením § 205 ods. 2 písm. a), § 205 ods. 2 písm. d), § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p..

V dôvodoch odvolania namietala:

1. Navrhovateľka sa o tom, že na jej úkor sa odporca obohatil dozvedela až po tom, čo predložila svoju zmluvu právnenému zástupcovi. Ten po preštudovaní zmluvy ju oboznámil, prečo má právo domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia a následne mu navrhovateľka udelila plnú moc na zastupovanie dňa 15. 04. 2014. Podľa súdu subjektívna lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia začala plynúť nasledujúci deň po zaplatení poslednej splátky, t. j. 13. 07. 2010. Súd si svojimi závermi protirečí, keď uvádza, že navrhovateľka, ktorá v čase uzatvárania zmluvy bola dôchodkyňou, určite musela, mohla vedieť o správaní nebankových inštitúcií. O konaní nekalých obchodných praktikách mohla vedieť z masovokomunikačných prostriedkov.

2. V tejto súvislosti poukázala na to, že zmluvu neuzatvára spotrebiteľ s obchodným zástupcom, ale uzatvára ju s poskytovateľom úveru, teda so spoločnosťou Pohotovosť s.r.o.. Obchodní zástupcovia pri kontakte so spotrebiteľmi len predkladajú na podpis vopred preformulované zmluvy, do ktorých len dopisujú osobné údaje spotrebiteľa ak výšku úveru.

3. Povinnosťou odporcu bolo mať svoje zmluvy upravené tak, aby boli v súlade so zákonom a vysoké úroky neboli v hrubom rozpore s dobrými mravmi.

4. Odporca od začiatku podnikania v oblasti poskytovania úverov uzatváral zmluvy so spotrebiteľmi, v ktorých absentovali údaje vyžadované zákonom spojené so sankciou bezúspešnosti a bezpoplatkovosti, a aj po roku 2010 odporca napriek tomu uzatvára so spotrebiteľmi imperfektnej zmluvy.

5. Pokiaľ súd vychádzal z domnienky, že navrhovateľka - bežný dôchodca bez právneho vzdelania sa mala dozvedieť o tom, že odporca bezdôvodne sa obohatil na jej úkor z masovokomunikačných prostriedkov, je oveľa viac pravdepodobné, že sa odporca, ktorý podniká v poskytovaní úverov niekoľko rokov, mohol dozvedieť z masovokomunikačných prostriedkov o tom, že sa neoprávnene obohacuje na úkor klientov.

6. Podľa ust. § 107 OZ ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie na strane odporcu. Zákon explicitne uvádza, kedy sú úvery považované za bezúročné bezpoplatkové, a preto ak odporcom pred formulované zmluvy neobsahujú obligatórne náležitosti, stávajú sa ex lege bezúročnými a bezpoplatkovými.

7. Na základe dlhoročného konania odporcu je možné vyvodiť, že je pre neho oveľa prijateľnejšie ignorovať právnu úpravu slúžiacu na ochranu spotrebiteľa, nie uvádzať vo svojich zmluvách zákonom obligatórne vyžadované údaje, požadovať od spotrebiteľov nezákonne vysokú odplatu, a to všetko za tým účelom, aby sa obohatil na úkor spotrebiteľov, od ktorých objektívne nemožno požadovať, aby boli schopní posúdenia uzatváraných zmlúv už v čase ich podpisu.

8. Odporca svojim konaním dokáže dosahovať zisky, ktoré by v prípade podnikania v súlade so zákonom nedosahoval. Vyplýva to z toho, že len malé množstvo spotrebiteľov sa domáha svojich nárokov zo zmlúv uzavretých s odporcom. Naopak, vo väčšine prípadov spotrebiteľa plnenia na účet odporcu finančné plnenie presahujúce odplatu v rozpore so zákonom, pretože si svojich práv vôbec nie sú vedomí. Odporca tak jednoznačne zneužíva svoje silnejšie postavenie vo vzťahu k spotrebiteľovi pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv prijatím plnenia, na ktoré nemá právny nárok. Pre odporcu je výhodnejšie úmyselne porušovať zákon, čo aj dlhodobo robí, napriek mnohým rozhodnutiam súdov, ktoré ho na to upozorňujú, konanie odporcu je vopred premyslené a z hľadiska pomeru rizika voči dosiahnutému zisku dobre premyslené a preň ekonomicky výhodné.

9. Poukázala na Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 20. 02. 2003, sp. zn.: 33 Odo/938/2002, podľa ktorého

„ak by sa v posudzovanom prípade mala aplikovať desaťročná objektívna premlčacia doba ustanovená v § 107 ods. 2 OZ pre prípad zistenia úmyselného bezdôvodného obohatenia, bolo by treba preukázať existenciu vedomosti žalovaného o tom, že pri uzavieraní zmluvy o združení a pri prijatí vkladu od žalobkyne musel skutočne vidieť alebo byť minimálne uzrozumený (nepriamy úmysel) s tým, že prijatím finančnej sumy na svoj účet sa bezdôvodne obohacuje“.

10. Vzhľadom na dlhoročné skúsenosti odporcu pri podnikaní v tejto oblasti pri uzatváraní zmlúv so spotrebiteľmi musel v čase, keď sa bezdôvodne obohacoval na úkor navrhovateľky potom skutočne vedieť, resp. s tým byť minimálne uzrozumený.

11. Taktiež poukázal na Rozsudok Okresný súd Košice II zo dňa 22. 10. 2014, č. k.: 18 C/23/2014 - 82, v ktorom je uvedený záver, že

„odporca ako dodávateľ, ktorým mal pri uzatváraní formulárových zmlúv so svojimi spotrebiteľmi postupovať s náležitou odbornou starostlivosťou pri dodržaní zásady čestnosti, dobromyseľnosti, poskytoval navrhovateľke finančné prostriedky za takých podmienok, ktoré spôsobujú neplatnosť zmlúv pre rozpor so zákonom a dobrými mravmi. Uvedeného konania sa odporca dopustil celkom vedome, keď to bol práve on, kto podmienky v zmluve stanovoval. Vzhľadom na osobu navrhovateľky ako starobnej dôchodkyne, ktorá potrebovala finančné prostriedky na úhradu bežných životných potrieb, zneužívali jej situáciu a zámerne s ňou opätovne uzatváral nové zmluvy. Odporca celkom vedome a úmyselne na úkor navrhovateľky nezískal bezdôvodné obohatenie a vzhľadom na jeho postavenie, postupy i zákonné pravidlá, ktoré obchádzal, čo do náležitosti zmlúv, nie je ani možnosť uvažovať o inom, než úmyselnom konaní. Z uvedených dôvodov sa na právo navrhovateľky na vydanie bezdôvodného obohatenia vzťahuje 10 ročná doba“.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadril.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie prvostupňového súdu je v celom rozsahu správne, odvolací súd sa stotožňuje aj s jeho odôvodnením. Prvostupňový súd svoje rozhodnutie založil na zistení, že nárok navrhovateľky je premlčaný, pričom neakceptoval názor vysloveným právny zástupcom navrhovateľky, že je potrebné aplikovať 10 ročnú premlčaciu lehotu. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázať, že k uzavretiu zmluvy došlo 24. 02. 2009, pričom odporkyňa realizovala poslednú platbu dňa 12. 07. 2010.

Úvahy navrhovateľky ako aj závery súdu vo vzťahu k vedomosti ohľadom spotrebiteľského práva nemožno vykladať izolovane od vývoja právnej úpravy spotrebiteľského práva, postupne narastajúcej zvýšenej ochrany spotrebiteľa, ktorá sa prejavuje jednak vo forme postupne prijímaných vnútroštátnych noriem, vo je vývoji názorov na potrebu ochrany spotrebiteľa ako aj snahe dorovnať hendikep spotrebiteľa vo vzťahu k dodávateľovi. Nemožno jednoznačne uzavrieť, že spotrebiteľ je vždy v absolútnom práve bez toho, aby si uvedomoval následky svojich právnych úkonov, prípadne zvýšenou ochranou spotrebiteľa štátom zneužíval. Podľa § 2 ods. 2 Občianskeho zákonníka v občianskoprávných vzťahoch majú účastníci rovné postavenie. Posledné právnej úpravy občianskoprávných vzťahov uskutočnené najmä pod vplyvom práva Európskej únie, však túto rovnosť v dôsledku aplikačnej praxe súdov často narúša najmä v otázkach týkajúcich sa spotrebiteľských vzťahov. Je to dôsledok právnej úpravy procesnoprávneho charakteru, ktoré ukladajú súdu povinnosť hodnotiť pre vec rozhodujúce skutočnosti určitým spôsobom v prospech spotrebiteľa. V hmotnoprávnej rovine však ide iba zdanlivo o snahu o narušenie hmotnoprávnej rovnosti strán. Cieľom týchto úprav je iba zabezpečiť odstránenie nerovnosti strán, vyplývajúcej z jej rôzneho postavenia, najmä pri vzniku spotrebiteľského vzťahu ale zohľadnení subjektívnych možností fyzickej osoby ovplyvniť vznikajúci vzťah, jeho právne dôsledky, teda snahy o povýšenie rovnosti de iure na rovnosť de facto a dosiahnuť tak, pokiaľ možno, materiálnu rovnosť. Cieľom týchto úprav nie je odstránenie hmotnoprávnej rovnosti strán, ale naopak, ich zrovnoprávnenie predovšetkým podľa zásady rešpektujúcej dobré mravy v zmysle § 3 OZ.

V tomto kontexte súdy pri riešení spotrebiteľských vzťahov prihliadajú na slabšie postavenie spotrebiteľa ako účastníka hmotnoprávneho vzťahu, vyrovnávajú hendikep spočívajúci jeho slabšom postavení, pričom revidujú a kontrolujú právne úkony spotrebiteľ vo vzťahu k dodávateľovi, ich náležitosti tak,

aby nebol spotrebiteľ v dôsledku neznalosti ukrátený na svojich právach. To však neznamená, že táto ochrana je absolútna mimo rámec z vyššie uvedených zásad.

Premičanie nie je tým inštitútom, ktorý vyžaduje špeciálnu pomoc súdu, pretože súd musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu a v prípade zistených skutočností nemôže vykladať príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka spôsobom, ktorý je síce výhodný pre spotrebiteľa, ale je nezákonný. Takýmto postupom by došlo k narušeniu rovnosti účastníkov. Z tohto pohľadu je potrebné nazerať aj na dôvody odvolania navrhovateľky.

Z hľadiska začatia plynutia premlčacej doby odvolací súd dodáva, že prvostupňový súd dospel k záveru v danom prípade, že táto začala plynúť odo dňa vzniku neplatného právneho úkonu, teda odo dňa uzavretia zmluvy 24. 02. 2009. Pre plynutie dvojročnej subjektívnej lehoty je rozhodujúci okamih, kedy sa oprávnený skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Vyžaduje sa skutočná, nielen predpokladaná vedomosť oprávneného. K tomu dochádza vtedy, keď oprávnený zistí také skutkové okolnosti, ktoré mu umožnia uplatniť jeho právo žalobou na súde.

V rozhodovanom prípade je zložité a problematické preukázanie skutočnej vedomosti navrhovateľky, že došlo k obohateniu na jej úkor. Je pravdou, že sa o tom mohla dozvedieť až po návšteve právneho zástupcu, ktorý vyhodnotil daný prípad a dospel k záveru, že môže ísť obohatenie na úkor navrhovateľky, hoci o tejto skutočnosti mohlo mať vedomosť z médií. Nemožno však od bežného spotrebiteľa očakávať schopnosť správne vyhodnotiť všetky informácie, ktoré sa takto môže dozvedieť. Toto môže byť podnetom pre to, aby navštívila advokáta.

Nič na tom však nemení skutočnosť, že z hľadiska plynutia objektívnej lehoty pre posúdenie veci sú podstatné odlišné podmienky, ktorými sa zaoberal prvostupňový súd. Objektívna premlčacia lehota začala plynúť od vzniku právneho úkonu, to znamená od 24. 02. 2009, uplynula dňa 24. 02. 2012, žaloba bola podaná 14. 05. 2014, teda po lehote, nárok je premlčaný.

Navrhovateľka argumentovala desaťročnou premlčacou lehotou. Odvolací súd námietku nepovažuje za prijateľnú. Pri úmyselnej forme bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje, aby úmysel obohatiť sa na úkor jedného bol daný v čase obohatenia, teda už v čase podpísania zmluvy, keďže táto obsahovala také podmienky, ktoré zabezpečovali odporcovi plnenie vo väčšom rozsahu, ako je prípustné. V desaťročnej dobe sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí vtedy, keď bezdôvodné obohatenie bolo získané úmyselne. Úmysel (či už priamy alebo nepriamy) musí smerovať k bezdôvodnému obohacovaniu sa a musí existovať už v čase získania bezdôvodného obohatenia. Nestačilo by teda, keby povinný získal bezdôvodné obohatenie neúmyselne a potom by si ho úmyselne ponechal. Podmienky na desaťročnú premlčaciu dobu nie sú splnené a platí trojročná objektívna premlčacia doba aj v prípade, keď odporca získanie bezdôvodného obohatenia vôbec nezavinil. Zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie je zodpovednosťou objektívnou. Navrhovateľka však žiadnym spôsobom nepreukázala, že by odporca mal úmysel k bezdôvodnému obohacovaniu sa vo vzťahu k plneniu vyplývajúcej zo zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania, a že by tento existoval už v čase získania bezdôvodného obohatenia. V čase uzavretia zmluvy odporca mal v predmete podnikania uzatváranie zmlúv, ktorými poskytoval finančné prostriedky za účelom zisku. Štát odporcovi dovolil túto formu podnikania, preto odporca mohol očakávať určitý zisk. Až následne vývojom spotrebiteľského práva pod vplyvom Európskej únie a únijného práva dochádza ku kontrole spotrebiteľských vzťahov a uzatvorení zmlúv. Očakávanie zisku z dovoleného podnikania nemožno podradiť pod úmysel odporcu bezdôvodne sa obohatiť. Následne vyvodený záver o neprimeranom ziskom oprávnenej osoby poskytovať úvery nemožno vykladať späť ku času uzatvorenia zmluvy. Iná situácia nastane vtedy, ak takýto subjekt napriek vyslovenej neprijateľnej podmienke súdom túto naďalej aplikuje a uzatvorí nové zmluvy, možno v tom vidieť zrejmy úmysel, v rozhodovanom prípade toto nebolo preukázané.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Odporca bol v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešný a vzniklo mu voči plne neúspešnému navrhovateľovi

právo na náhradu trov konania. Keďže odporca nedal návrh na náhradu trov odvolacieho konania v súlade s § 151 O. s. p., odvolací súd mu ich nepriznal.

Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.